

Euroopa Ülemkogu

Brüssel, 31. mai 2022
(OR. en)

EUCO 21/22

CO EUR 19
CONCL 4

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Euroopa Ülemkogu erakorraline kohtumine (30. ja 31. mai 2022) – Järeldused

Delegatsioonidele edastatakse järeldused, mis Euroopa Ülemkogu võttis vastu eespool nimetatud kohtumisel.

I. UKRAINA

1. Euroopa Ülemkogu mõistab resoluutselt hukka Venemaa agressioonisõja Ukraina vastu. Ülemkogu kutsub Venemaad tungivalt üles peatama viivitamata valimatud rünnakud tsiviilisikute ja tsiviiltaristu vastu ning viima kogu Ukraina territooriumilt tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides viivitamata ja tingimusteta välja kõik oma väed ja kogu oma sõjalise varustuse. Venemaa vägede toime pandud julmused ning põhjustatud kannatused ja hävitustöö on kirjeldamatud. Euroopa Ülemkogu kutsub Venemaad üles võimaldama kõigile mõjutatud tsiviilisikutele kohese juurdepääsu humanitaarabile ja ohutu läbipääsu. Euroopa Ülemkogu eeldab, et austatakse täielikult rahvusvahelist humanitaarõigust, sealhulgas sõjavangide kohtlemise Genfi konventsiooni. Samuti kutsub ülemkogu Venemaad üles viivitamata võimaldama sunniviisiliselt Venemaale toimetatud Ukraina elanike turvalise tagasipöördumise.
2. Euroopa Ülemkogu kiidab Ukraina rahva julgust ja meelekindlust ning Ukraina juhte võitluses oma riigi suveräänsuse, territoriaalse terviklikkuse ja vabaduse kaitsmisel. Euroopa Liit on vankumatult pühendunud sellele, et aidata Ukrainal kasutada oma võõrandamatut õigust kaitsta end Venemaa agressiooni vastu ning luua endale rahumeelne, demokraatlik ja jõukas tulevik. Euroopa Liit jätkab sellega seoses tihedat koostööd rahvusvaheliste partneritega.

Rahvusvaheline õigusemõistmine

3. Euroopa Ülemkogu tunnustab kõiki neid, kes aitavad koguda tõendeid ning uurida sõjakuritegusid ja muid kõige raskemaid kuritegusid, ning toetab Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröri sellealast intensiivset tööd. Samuti peab ülemkogu tervitatavaks Ukraina peaprokuröri tehtavat tööd, mida Euroopa Liit ja selle liikmesriigid toetavad rahaliselt ja suutlikkuse suurendamise kaudu. Ülemkogu tervitab ühise uurimisrühma loomist, mille tööd koordineerib Eurojust, kelle rolli on tugevdatud, ning Europoli pakutavat pidevat operatiivtuge. Venemaa, Valgevene ja kõik süüdlased võetakse kooskõlas rahvusvahelise õigusega oma tegude eest vastutusele.

Sanktsioonid

4. Euroopa Ülemkogu on pühendunud suurema surve avaldamisele Venemaale ja Valgevenele, et pärssida Venemaa Ukraina-vastast sõda. Euroopa Ülemkogu kutsub kõiki riike üles ELi sanktsioonidega ühinema. Igasugused katsed sanktsioonidest kõrvale hoida või muul viisil Venemaad aidata tuleb lõpetada.
5. Euroopa Ülemkogu lepib kokku, et Venemaa vastu suunatud kuues sanktsioonide pakett hõlmab nii toornaftat kui ka naftasaadusi, mida tarnitakse Venemaalt liikmesriikidesse, ajutine erand tehakse torujuhtme kaudu tarnitava toornafta suhtes.
6. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu tungivalt üles paketi viivitamata viimistlema ja vastu võtma, tagades hästi toimiva ELi ühtse turu, ausa konkurentsi, solidaarsuse liikmesriikide vahel ja võrdsed tingimused ka seoses Venemaa fossiilkütustest sõltuvuse järkjärgulise kaotamisega. Ootamatute tarnekatkestuste korral kehtestatakse erakorralised meetmed tarnekindluse tagamiseks. Komisjon jälgib sellega seoses nende meetmete rakendamist ja annab selle kohta nõukogule regulaarselt aru, et tagada võrdsed tingimused ELi ühtsel turul ja varustuskindlus.
7. Euroopa Ülemkogu tuleb torujuhtme kaudu tarnitavat toornaftat puudutava ajutise erandi küsimuse juurde võimalikult kiiresti tagasi.

Humanitaarabi ja rahaline toetus

8. Euroopa Liit jätkab Ukraina toetamist, et käsitleda humanitaaralaseid ning likviidsuse ja taasülesehitamisega seotud vajadusi.
9. Alates Venemaa agressiooni algusest on Euroopa Liit suurendanud oma toetust Ukraina üldise majandusliku, sotsiaalse ja rahanduslase vastupanuvõime tugevdamisele, muu hulgas humanitaarabi andmise kaudu. Sellega seoses tunnustab Euroopa Ülemkogu Poola ja Rootsi poolt ühiselt korraldatud rahvusvahelise kõrgetasemelise rahastajate konverentsi tulemusi.

10. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on pakkunud kaitset miljonitele Ukraina sõja eest põgenevatele pagulastele ning on jätkuvalt pühendunud nende vastuvõtmisele ja nende turvalisuse tagamisele, sealhulgas naaberriikide abistamise kaudu. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama nende jõupingutuste toetuseks uusi algatusi mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis.
11. Euroopa Liit koos G7 partneritega jätkab Ukraina valitsuse toetamist tema kiireloomuliste likviidsusvajaduste rahuldamisel. Ülemkogu väljendab heameelt G7 kontekstis välja kuulutatud toetuse üle. Euroopa Liit on valmis andma Ukrainale 2022. aastal uut erakorralist makromajanduslikku finantsabi kuni 9 miljardi euro ulatuses. Euroopa Ülemkogu kutsub sellega seoses läbi vaatama komisjoni ettepaneku niipea, kui see esitatakse.
12. Ukraina taasülesehitamine nõuab ulatuslikku toetust, et riik tulevikuks uuesti jalule aidata. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on valmis võtma sellega seoses kandva rolli. Seetõttu tuleks kaaluda Ukraina taasülesehitamise platvormi loomist. See peaks kokku tooma Ukraina valitsuse, Euroopa Liidu ja selle liikmesriigid, Euroopa Investeerimispanka ning rahvusvahelised partnerid, finantseerimisasutused, organisatsioonid, eksperdid ja huvitatud osalised. ELi toetus taasülesehitamisele seotakse riigi Euroopa suunas liikumisega kooskõlas olevate reformide ja korruptsioonivastaste meetmete elluviimisega. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles esitama selle alusel ettepanekuid.
13. Euroopa Ülemkogu tervitab liikmesriikide jõupingutusi selleks, et kehtestada oma riigisiseses õiguses asjakohased konfiskeerimismeetmed, ning kutsub nõukogu üles vaatama kiires korras läbi hiljutise komisjoni ettepaneku, mis käsitleb kriminaalõiguslike meetmete võtmist ELi sanktsioonide rikkumise korral. Euroopa Ülemkogu toetab ELi ja rahvusvahelise õigusega kooskõlas olevate täiendavate võimaluste aktiivset uurimist, sealhulgas sellised võimalused, mille eesmärk on kasutada Venemaale kuuluvaid külmutatud varasid Ukraina taasülesehitamise toetamiseks.

Sõjaline toetus

14. Euroopa Liit on samuti jätkuvalt pühendunud sellele, et toetada Ukraina suutlikkust kaitsta oma territoriaalset terviklikkust ja suveräänsust. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu hiljutise nõukogu otsuse vastuvõtmist, millega suurendatakse Euroopa rahutagamisrahastu raames Ukrainale antavat sõjalist toetust.

Majanduslik toetus

15. Euroopa Ülemkogu peab tervitatavaks otsuse vastuvõtmist selle kohta, et üheks aastaks peatatakse imporditollimaksude kohaldamine kogu ekspordi suhtes, mis suundub Ukrainast Euroopa Liitu.

Poliitiline toetus

16. Euroopa Ülemkogu võtab teadmiseks komisjoni arvamuste ettevalmistamise Ukraina ning Moldova Vabariigi ja Gruusia ELi liikmeks saamise taotluse kohta ning pöördub selle küsimuse juurde tagasi oma juunikuu kohtumisel.
17. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid suurendavad jõupingutusi oma suhtluses kolmandate riikidega, et toetada Ukrainat kõigis nimetatud aspektides, võidelda Venemaa valenarratiivi ja infoga manipuleerimise vastu ning tõkestada sanktsioonide vältimist ja neist kõrvalehoidmist.

Mõju naaberriikidele

18. Euroopa Ülemkogu jälgib tähelepanelikult Venemaa Ukraina-vastase sõja mõju naaberriikidele ja Lääne-Balkanile. Ülemkogu rõhutab vajadust anda Moldova Vabariigile igakülgset asjakohast toetust, kuna Moldova peab toime tulema omavahel seotud energia- ja majanduskriisi ning rändesurvega, mille sõda on põhjustanud. Euroopa Ülemkogu kordab oma üleskutset lõpetada repressioonid Valgevenes ning tuletab meelde Valgevene rahva demokraatlikku õigust uutele, vabadele ja õiglastele valimistele.

II. TOIDUGA KINDLUSTATUS

19. Euroopa Ülemkogu mõistab karmilt hukka Ukraina põllumajandustoodangu hävitamise ja ebaseadusliku omastamise Venemaa poolt. Venemaa agressioonisõjal Ukraina vastu on otsene mõju ülemaailmsele toiduga kindlustatusele ja toidu taskukohasusele. Euroopa Ülemkogu kutsub Venemaad üles lõpetama rünnakud Ukraina transporditaristu vastu, lõpetama Ukraina Musta mere sadamate blokaadi ja võimaldama toiduainete eksporti, eriti Odessast. Euroopa Liit võtab aktiivselt meetmeid, et hõlbustada Ukraina põllumajandustoodete eksporti ja toetada Ukraina põllumajandussektorit, pidades silmas 2022. aasta hooaega. Sellega seoses kutsub Euroopa Ülemkogu liikmesriike üles kiirendama tööd komisjoni esitatud nn solidaarsusradade osas ning hõlbustama toiduainete eksporti Ukrainast erinevate maismaateede ja ELi sadamate kaudu.
20. Euroopa Ülemkogu kutsub üles tõhusale rahvusvahelisele koordineerimisele, et tagada toiduga kindlustatuse osas terviklik ülemaailmne reageerimine. Sellega seoses tervitab ülemkogu kolmel sambal (kaubandus, solidaarsus ja tootmine) põhinevat toiduga kindlustatuse ja põllumajanduse vastupanuvõime missiooni (Food and Agricultural Resilience Mission – FARM), mille eesmärk on leevendada tagajärgi teravilja hinnatasemele, tootmisele ning kättesaadavusele ja tarnimisele. Samuti toetab ülemkogu ÜRO ülemaailmse kriisidele reageerimise rühma, tulevast G7 algatust, millega luuakse toiduga kindlustatuse ülemaailmne liit (GAFS), ning muid ELi ja mitmepoolseid meetmeid ja algatusi. Ülemkogu kordab oma kohustust hoida ülemaailmne toidukaupadega kauplemine vaba põhjendamatutest kaubandustõketest, suurendada solidaarsust kõige haavatavamate riikidega ja suurendada kohalikku kestlikku toidutootmist, et vähendada struktuurset sõltuvust. Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles uurima võimalust võtta kasutusele Euroopa Arengufondi reservid kõige enam mõjutatud partnerriikide toetamiseks. Euroopa Liit tervitab oma partnerite ja rahvusvaheliste organisatsioonide pühendumust ja toetust.

21. Euroopa Ülemkogu rõhutab ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) tähtsust ELi panuses toiduga kindlustatusesse ning kutsub üles võtma kiiresti vastu ÜPP strateegiakavad.
22. Pidades silmas jätkuvat väetiste nappust ülemaailmsel turul, kutsub Euroopa Ülemkogu üles tegema rohkem kooskõlastatud jõupingutusi koostööks rahvusvaheliste partneritega, et edendada väetiste tõhusamat kasutamist ja alternatiive.

III. JULGEOLEK JA KAITSE

23. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on põhjustanud olulise muutuse Euroopa Liidu strateegilises keskkonnas ning on näidanud vajadust tugevama ja võimekama Euroopa Liidu järele julgeoleku ja kaitse valdkonnas. Selles uues kontekstis ning tuletades meelde Versailles' deklaratsiooni ja Euroopa Ülemkogu 24.–25. märtsi 2022. aasta järeldusi rakendab Euroopa Liit otsustavalt strateegilist kompassi, tugevdab oma partnerlusi, edendab vastupanuvõimet ning suurendab oma julgeoleku- ja kaitsealast suutlikkust suuremate ja paremate investeeringute abil, keskendudes kindlakstehtud strateegilistele puudujääkidele. Atlandi-ülesed suhted ning ELi ja NATO koostöö, austades täielikult aluslepingutes sätestatud põhimõtteid ning Euroopa Ülemkogu poolt kokku lepitud põhimõtteid, sealhulgas kaasavuse, vastastikkuse ja Euroopa Liidu otsustusprotsessi sõltumatuse põhimõtteid, on meie üldise julgeoleku võti. Tugevam ja võimekam Euroopa Liit julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas annab positiivse panuse ülemaailmsesse ja Atlandi-ülesesse julgeolekusse ja on täienduseks NATO-le, mis jääb oma liikmete kollektiivkaitse aluseks. Liikmesriikide vahelist solidaarsust on kajastatud Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõikes 7. Üldisemalt kinnitab Euroopa Liit taas oma kavatsust suurendada globaalse reeglitel põhineva korra toetamist, mille keskmes on Ühinenud Rahvaste Organisatsioon.

24. Võttes arvesse komisjoni ja kõrge esindaja poolt koostöös Euroopa Kaitseagentuuriga koostatud kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüsi ning mitmesuguseid Euroopa tööstusliku ja tehnoloogilise baasi tugevdamiseks esitatud soovitusi, kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu üles analüüsima kooskõlas aluslepingutega antud vastavate pädevustega:
- a) kiiremas korras meetmeid, mille eesmärk on koordineerida väga lühiajalisi kaitsealaseid hankevajadusi, et toetada ühishankeid varude täiendamiseks, pidades eelkõige silmas Ukrainale antavat toetust, ning lühiajalist vahendit Euroopa kaitsetööstusvõime tugevdamiseks vabatahtlike ühishangete kaudu;
 - b) ELi kaitsevaldkonna strateegilise kavandamis-, hanke- ja koordineerimisvõime väljatöötamist vastastikuses täiendavuses NATOga;
 - c) täiendavaid meetmeid praeguse ja vajaliku täiendava tootmisvõime kaardistamiseks ning Euroopa kaitsetehnoloogia- ja -tööstussektori, sealhulgas VKEde suutlikkuse ja vastupanuvõime tugevdamiseks;
 - d) sõjaväelise liikuvuse taristu projektide kiirendatud rakendamist;
 - e) Euroopa Investeerimispannga suuremat rolli Euroopa julgeoleku ja kaitse toetamisel kooskõlas panga hiljutise Euroopa strateegilise julgeolekualgatusega.
25. Euroopa Ülemkogu jääb ootama ettepanekut sellise võimaliku ühise Euroopa kaitseinvesteeringute programmi kohta, mis hõlmab käibemaksuvabastuse ja suurt ühist huvi pakkuvate Euroopa kaitseprojektide jaoks mõeldud vahendi kaalumist.
26. Euroopa Ülemkogu pöördub selle küsimuse juurde tagasi ühel oma eelseisvatest kohtumistest.

IV. **ENERGEETIKA**

27. Tuletades meelde Versailles' deklaratsiooni ning oma 21.–22. oktoobri 2021. aasta ja 24.–25. märtsi 2022. aasta järeldusi, sealhulgas seoses erinevate energiaallikate jaotuste, tingimuste ja riiklike oludega, vaatas Euroopa Ülemkogu läbi edusammud, mida on tehtud, et kaotada järk-järgult ja võimalikult kiiresti Euroopa Liidu sõltuvus Venemaa gaasi-, nafta- ja söeimpordist. Võttes arvesse varasemaid otsuseid Venemaalt pärit impordi keelustamise kohta ja kava „REPowerEU“ esitamist Venemaa fossiilkütustest sõltumise kiireks vähendamiseks ja energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamiseks, et saavutada vastupidavam energiasüsteem ja hästi ühendatud energialiit, kutsub ülemkogu üles:

- a) lühiajalise prioriteedina jätkama tarneallikate ja tarneteede mitmekesistamist ning taskukohase hinnaga energiavarustuse kindlustamist;
- Euroopa Ülemkogu innustab kasutama kiiresti, enne järgmist talve, ELi energiaostuplatvormi, mis on avatud ka Lääne-Balkanile ja kolmele assotsieerunud idapartnerile;
 - Euroopa Ülemkogu kutsub komisjoni üles uurima ka koos rahvusvaheliste partneritega võimalusi energiahindade tõusu ohjeldamiseks, sealhulgas ajutiste impordihinna ülempiiride kehtestamise teostatavust, kui see on asjakohane;
 - Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles jätkama tööd ELi energiaalase välistegevuse strateegiaga;
 - Euroopa Ülemkogu märgib, et varustuskindluse seisukohast on tähtsad kohalikud energiaallikad;

- b) kiirendama taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu;
 - taastuvate energiaallikate kiirendatud kasutuselevõtt nõuab taastuvenergiaprojektidele lubade andmise menetluste viivitamatut kiirendamist ning seda on vaja toetada tööstusklastri, mille eesmärk on parandada päikese- ja tuuleenergia, vesiniku, bioenergia, soojuspumpade ja toorainete alast innovatsiooni, suutlikkust, oskusi ja tarneahelaid;
 - c) jätkama igal võimalusel energiatõhususe parandamist ja edendama energiasäästu, võttes eeskätt arvesse teatavate liikmesriikide saarelist iseloomu;
 - d) viima lõpule Euroopa gaasi- ja elektrivõrkude ühendamise ja seda tõhustama, tehes investeeringuid olemasolevatesse ja uutesse projektidesse, sealhulgas veeldatud maagaasi ühendustesse ja tulevikukindlatesse elektri- ja vesinikuvalmidusega gaasiühendustesse kogu Euroopa Liidus, sealhulgas saareriikidest liikmesriikide puhul, ning taastuvenergia tootmisvõimsusse, sealhulgas lähtuvalt peatsest reguleerivate asutuste analüüsist ja praegusest geopoliitilisest kontekstist, kasutades ära Ibeeria poolsaare potentsiaali panustada Euroopa Liidu varustuskindlusse, samuti arendades nende projektide jaoks välja taristuid.
28. Euroopa Ülemkogu kutsub nõukogu üles vaatama kiiresti läbi komisjoni ettepanekud REPowerEU eesmärkide saavutamiseks.
29. Euroopa solidaarsuse vaimus tuleks parandada valmisolekut võimalikeks suurteks tarnehäireteks ning ELi gaasituru vastupanuvõimet, eelkõige sõlmides kiiresti kahepoolseid solidaarsuskokkuleppeid ja leppides kokku kooskõlastatud Euroopa erandolukorra plaanis, mis peaks tagama suuremate tarnehäirete leevendamise. Tuleks kiirendada hoidlate täitmist enne järgmist talve. Sellega seoses tervitab Euroopa Ülemkogu kokkulepet gaasi hoiustamise kohta ning kutsub üles seda kiiresti rakendama.

30. Euroopa Ülemkogu võtab teadmiseks Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti (ACER) aruande ja kutsub komisjoni üles jätkama kiiresti tööd Euroopa elektrituru toimimise optimeerimiseks – hõlmates sellele gaasihindadest avalduvat mõju – et see oleks paremini valmis vastu pidama ülemäärasele hinnavolatiilsusele tulevikus, pakuks taskukohast elektrit ja vastaks täielikult vähese CO₂ heitega energiasüsteemi vajadustele, säilitades samas ühtse turu terviklikkuse, roheülemineku stiimulid ja energiavarustuskindluse ning vältides ebaproportsionaalseid eelarvekulusid.
-